

NORGES HØYESTERETT

DOM

avsagt 19. desember 2022 av Høyesterett i avdeling med

dommer Ragnhild Noer
dommer Arne Ringnes
dommer Ingvald Falch
dommer Espen Bergh
dommer Erik Thyness

HR-2022-2418-A, (sak nr. 22-069974STR-HRET)
Anke over Borgarting lagmannsretts dom 6. april 2022

I.

A

(advokat Magnus André Nordhus – til prøve
advokat Nils Christian Nordhus)

mot

Påtalemyndigheten

(statsadvokat Geir Evanger)

II.

Påtalemyndigheten

(statsadvokat Geir Evanger)

mot

A

(advokat Magnus André Nordhus – til prøve
advokat Nils Christian Nordhus)

S T E M M E G I V N I N G

- (1) Dommer **Ringnes:**

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (2) Saken gjelder spørsmålet om husarbeid og barnepass i Syria i samliv med ektefeller som var med i terrororganisasjonen ISIL, er straffbart som deltakelse i en terrororganisasjon, og i tilfelle hva som er riktig straff for forholdet.
- (3) A, tidligere B, ble 4. februar 2021 satt under tiltale for overtredelse av straffeloven 1902 § 147 d for perioden fra 21. juni 2013 til og med 30. september 2015 og for overtredelse av straffeloven 2005 § 136 a for perioden fra og med 1. oktober 2015. Bestemmelsene setter straff for den som «deltar i ... en terrororganisasjon». Grunnlaget er beskrevet slik:

«I perioden juni 2013 til mars 2019 i Syria, deltok hun i terrororganisasjonen ISIL. Etter at hun hadde reist fra Norge til Syria vinteren 2013 flyttet hun inn hos sin ektemann C som hun senere fikk et barn med. C var tilsluttet og hadde sverget troskap til ISIL, og han deltok i væpnede oppdrag for organisasjonen. Ved å passe på barnet deres og ta seg av ulike oppgaver i hjemmet la hun forholdene til rette for at C kunne ta aktivt del i kamphandlinger for ISIL. Under ekteskapet med C uttalte hun seg også positivt om ISIL og livet i Syria til kvinner i Norge med henblikk på å få disse til å gifte seg med fremmedkrigere i organisasjonen. Etter at C omkom i forbindelse med fremstilling av bomber for ISIL i april 2015 mottok hun økonomisk støtte fra organisasjonen en periode før hun senhøsten 2015 giftet seg og fikk barn med D som også var tilknyttet ISIL. D deltok aktivt i væpnede oppdrag for organisasjonen og han var i tillegg shariadømmer i ISIL. Ved å passe på barnet deres og ta seg av ulike oppgaver i hjemmet la hun forholdene til rette for at D kunne delta aktivt i kamphandlinger for ISIL. Etter at D omkom i kamp for ISIL i mars 2017 giftet hun seg med E som også var tilknyttet ISIL og som var en venn av D. I hele perioden frem til hun ble hentet ut av kurdiske styrker og brakt til Al Hol leiren oppholdt hun seg i ISIL-kontrollert område sammen med personer tilknyttet organisasjonen.»

- (4) Aktor har opplyst at den delen av forholdet som gjelder at hun under ekteskapet med C «uttalte ... seg ... positivt om ISIL og livet i Syria til kvinner i Norge med henblikk på å få disse til å gifte seg med fremmedkrigere i organisasjonen», ikke har vært tema under behandlingen i tingretten og lagmannsretten.
- (5) Oslo tingrett avsa 4. mai 2021 dom hvor tiltalte ble dømt etter tiltalen til fengsel i tre år og seks måneder. Begrunnelsen var at hun var «en støttespiller som muliggjorde jihad (hellig krig), la til rette for at sine tre ektemenn ble ivaretatt på hjemmebane og oppfostre neste generasjon ISIL-rekrutter». Tiltalte hadde «stått for et aktivt og kvalifisert bidrag til opprettholdelsen av terrororganisasjonen». Hverken nødrett eller den alminnelige rettstridsreservasjonen kom etter tingrettens vurdering til anvendelse.
- (6) A anket tingrettens dom til lagmannsretten. Anken gjaldt bevisbedømmelsen og lovanvendelsen under skyldspørsmålet, saksbehandlingen (mangelfulle domsgrunner) og straffutmålingen. Anken ble henvist til ankeforhandling.

- (7) Borgarting lagmannsrett avsa 6. april 2022 dom hvor straffen ble satt til fengsel i to år og seks måneder. Dommen har slik domsslutning:
- «A, født 00.00.1990, dømmes for overtredelse av straffeloven 1902 § 147 d jf. § 12 første ledd nr. 3 bokstav a og straffeloven 2005 § 136 a jf. § 5 første ledd bokstav a jf. nr. 10 til fengsel i 2 – to – år og 6 – seks – måneder.
- Varetekt kommer til fradrag med 402 – firehundreogto – dager.»
- (8) Lagmannsrettens flertall – som besto av to fagdommere og tre meddommere – kom til at tiltaltes handlinger oppfylte kravet til deltakelse i en terrororganisasjon i straffeloven 1902 § 147 d og straffeloven § 136 a, og at hun hadde handlet forsettlig. Et mindretall på to meddommere mente at rollen som ektefelle, med ansvar for husarbeid og barnepass, ikke omfattes av deltakerbegrepet i disse straffebestemmelsene, og at hun skulle frifinnes.
- (9) Også ved vurderingen av varigheten av det straffbare forholdet – som lagmannsretten behandlet som en del av straffespørsmålet – delte lagmannsretten seg. Et flertall på seks dommere mente at tiltalte fra april 2015, da ektemannen C døde, var utsatt for menneskehandel. Et flertall på fire dommere – to fagdommere og to legdommere – mente at A var i en nødrettssituasjon fra dette tidspunktet, og at det straffbare forholdet følgelig opphørte i april 2015. Ved straffutmålingen la dette flertallet i formildende retning vekt på at tiltalte bodde ufrivillig sammen med C fra årsskiftet 2013/2014 og frem til han døde i april 2015.
- (10) To meddommere viste til at tiltalte var i en tvangssituasjon fra årsskiftet 2013/2014, og at det straffbare forholdet opphørte fra dette tidspunktet. Én meddommer la til grunn at tiltalte hadde vært frivillig i Syria i hele perioden, og at det ikke forelå nødrett for noen del av perioden.
- (11) A har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen under skyldspørsmålet, lagmannsrettens saksbehandling og straffutmålingen. Påtalemyndigheten har inngitt motanke som gjelder straffutmålingen, herunder lovanvendelsen under straffespørsmålet.
- (12) Høyesteretts ankeutvalg har tillatt anken fra tiltalte fremmet for så vidt gjelder lagmannsrettens lovanvendelse, straffutmålingen og deler av saksbehandlingsanken. Også påtalemyndighetens motanke er fremmet.

Mitt syn på saken

Overordnet om saksforholdet

- (13) Lagmannsretten har gitt denne overordnede beskrivelsen av saksforholdet:

«Hovedtrekkene i saksforholdet er ikke omstridt. A ble i 2011 tilknyttet Islam Net, og i 2012 Profetens Ummah. Hun ble i den forbindelse kjent med C, som var en toneangivende deltaker i Profetens Ummah. C reiste til Syria i oktober 2012. I januar 2013 giftet A og C seg religiøst over internett. I februar 2013 reiste også A til Syria. Hun bodde med C ulike steder i Syria og fødte en sønn i november 2014. C døde i april 2015. I september 2015 giftet A seg på nytt, med D fra Egypt, som var

shariadommer. I august 2016 fikk A en datter. D døde i mars 2017. I september 2017 giftet A seg på ny, med E, som også kom fra Egypt. A flyttet mye omkring i Syria, etterhvert som ISIL ble drevet tilbake av syriske styrker. Hun endte i Baghouz, som ligger sørøst i Syria, nær grensen til Irak. I mars 2019 kom A til flyktningleiren Al-Hol, som ligger nordøst i Syria. I januar 2020 kom A til Norge.»

Generelt om deltakerbegrepet i straffeloven 1902 § 147 d / straffeloven 2005 § 136 a

(14) Straffeloven 1902 § 147 d lyder:

«Med fengsel inntil 6 år straffes den som danner, deltar i, rekrutterer medlemmer eller yter økonomisk eller annen materiell støtte til en terrororganisasjon, når organisasjonen har tatt skritt for å realisere formålet med ulovlige midler.»

(15) Bestemmelsen ble tilføyd ved lov 21. juni 2013 nr. 85 og trådte i kraft samme dag. Paragraf 147 d ble senere avløst av den likelydende bestemmelsen i straffeloven 2005 § 136 a. Medvirkning er ikke straffbart etter noen av bestemmelsene. Tiltalebeslutningen beskriver et sammenhengende straffbart forhold, og § 136 a kommer til anvendelse på de deler av forholdet som faller etter straffelovens ikrafttredelse 1. oktober 2015, jf. straffeloven § 3.

(16) Bestemmelsene er gitt anvendelse for handlinger foretatt i utlandet av norsk statsborger, se straffeloven 1902 § 12 første ledd nr. 3 bokstav a og straffeloven § 5 første ledd bokstav a, jf. nr. 10.

(17) Spørsmålet om å kriminalisere det å delta i terrororganisasjoner ble vurdert i 2007, men ble den gangen ikke foreslått. Begrunnelsen var at en slik bestemmelse reiser prinsipielle betenkeligheter og vil kunne være vanskelig å håndheve, se Prop. 131 L (2012–2013) side 36 med videre henvisning til Ot.prp. nr. 8 (2007–2008).

(18) På bakgrunn av et endret syn fra Politiets sikkerhetstjeneste (PST) kom spørsmålet opp på nytt i 2012. Jeg viser til redegjørelsen for lovhistorikken i HR-2018-1650-A avsnitt 29 til 31. Departementets vurdering av behovet for å kriminalisere deltakelse i en terrororganisasjon fremgår i Prop. 131 L (2012–2013) på side 41:

«Terrorisme må bekjempes og terrorhandlinger må forhindres. Departementet mener at det i den forbindelse er viktig å motarbeide terrororganisasjoner. I proposisjonen her foreslås derfor å kriminalisere kvalifisert deltakelse i terrororganisasjoner, jf. forslaget til straffeloven 1902 § 147 d og straffeloven 2005 § 136 a. Lovforslaget er primært et supplement til eksisterende bestemmelser som rammer den som begår eller planlegger å begå en terrorhandling. Dette er myntet på dem som på ulikt vis bidrar til å danne og opprettholde en terrororganisasjon, for eksempel ved å verve medlemmer, styre, eller yte materiell støtte.»

(19) Departementet uttaler deretter at «[t]errororganisasjoner vurderes som en stor trussel mot samfunnssikkerheten og demokratiske verdier». Videre fremholdes det at det å motarbeide eksistensen av terrororganisasjoner «vurderes som et viktig tiltak for å forhindre terrorhandlinger».

(20) Innholdet i straffbarhetsvilkåret «deltar i» er oppsummert i den nevnte dommen i HR-2018-1650-A avsnitt 46:

«På denne bakgrunn konkluderer jeg med at ‘deltar i’ er et vidt begrep som er ment å omfatte mange ulike former for bidrag til organisasjonens virksomhet. Det er de aktive bidrag til opprettholdelsen av terrororganisasjonen som rammes. Slik jeg forstår ordlyden og forarbeidsuttalelsene, omfattes ikke den som bare passivt gir sin tilslutning til virksomheten i form av et ‘medlemskap’. Videre ser jeg det slik at ikke ethvert aktivt bidrag til organisasjonen kan gi grunnlag for straff. Når både departementet og justiskomiteen uttaler at det bare er ‘kvalifisert’ deltakelse som kan medføre straff etter dette alternativet, betyr det etter mitt syn at man må over en terskel. Helt bagatellmessige eller perifere bidrag rammes ikke. Ut fra forarbeidsuttalelsene ligger ikke denne terskelen særlig høyt. Jeg finner ingen holdepunkter for at medlemskap eller formell tilslutning er et vilkår for å kunne straffes for deltakelse. Tilsvarende må en bidragsyter kunne dømmes for deltakelse selv om det ikke er mulig å bevise at han eller hun på en eller annen måte er akseptert som deltaker av organisasjonen.»

- (21) Forarbeidene – Prop. 131 L (2012–2013) – nevner flere eksempler på handlinger som kan være omfattet av deltakerbegrepet. Jeg viser til de spesielle motivene på side 87, der det heter:

«Ulike former for bidrag til organisasjonen rammes. Deltakelse er meget vidtfavnende, og vil blant annet kunne ramme den som anskaffer våpen, datamateriell, kjemikalier eller annet utstyr til å begå en terrorhandling, men uten å være så knyttet til saken at vedkommende kan straffes for medvirkning til den aktuelle terrorhandlingen. Også det å oppfordre til terrorhandlinger og inspirere til aksjoner kan etter omstendighetene omfattes. Rekruttering omfatter typisk vervevirksomhet. Dette må avgrenses mot humanitær støtte til sivile i terrorkontrollerte områder, for eksempel leger som jobber på sykehus i slike områder. Dette er imidlertid ikke opplagt i tilfeller der slik virksomhet primært drives i rekrutteringsøyemed».

- (22) På side 27 presiseres det at det ikke foreslås å kriminalisere tilstedeværelse på et sted hvor det bedrives terrortrening, for eksempel av journalister og «personer som er lurt med og uten mulighet til å forlate stedet».

Spørsmålet om omsorg for egne barn og husarbeid rammes som deltakelse

- (23) Et hovedspørsmål i saken er om *omsorg for egne barn og arbeid i hjemmet* som utføres av en ektefelle til en deltaker i en terrororganisasjon, kan rammes som deltakelse i en terrororganisasjon.
- (24) I lys av ordlyden i straffeloven 1902 § 147 d og straffeloven § 136 a, samt Høyesteretts tolkning av deltakelsesbegrepet i HR-2018-1650-A avsnitt 46, kan jeg ikke se at det kommer i konflikt med lovkravet om slike handlinger rammes av straffebestemmelsene.
- (25) Problemstillingen er ikke omtalt i proposisjonen. Eksemplene som er nevnt i forarbeidene, har lite til felles med husarbeid og omsorg for egne barn. Forarbeidene inneholder heller ingen vurdering av forholdet til Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 8 eller andre menneskerettslige forpliktelser som aktualiseres når aktiviteter som er knyttet til hjem og familie, kriminaliseres, jf. straffeloven § 2.

- (26) Etter mitt syn kan forarbeidenes taushet ikke tas til inntekt for at lovgiver har ment at slike aktiviteter generelt ikke skal kunne være deltakelse i terrororganisasjon. Da straffebudet ble forberedt og vedtatt, var det – slik jeg forstår det – ikke blitt vanlig at kvinner reiste til utlandet for å gifte seg med fremmedkrigere og der påta seg huslige oppgaver. Lovgiver hadde derfor ingen foranledning til å drøfte problemstillingene som dette reiser.
- (27) Hvorvidt omsorg for egne barn og utførelse av ulike oppgaver i hjemmet er omfattet av deltakerbegrepet, må som utgangspunkt vurderes på grunnlag av de generelle kriteriene som Høyesterett har fastlagt i HR-2018-1650-A avsnitt 46. Som det fremgår der, er «'deltar i' ... et vidt begrep som er ment å omfatte mange ulike former for bidrag til organisasjonens virksomhet». Det må dreie seg om aktive bidrag til opprettholdelse av terrororganisasjonen. Bidraget må være kvalifisert – man må over en terskel – og helt bagatellmessige eller perifere bidrag rammes ikke.
- (28) Forsvareren har, i tillegg til argumentasjonen knyttet til ordlyden, lovhistorikken og forarbeidene, trukket frem en del kilder til støtte for at arbeid som er knyttet til hjemmet, overhodet ikke kan anses som deltakelse i en terrororganisasjon.
- (29) Det er for det første vist til det svenske høringsnotatet *Förslaget till lag om ändring i Terroristbrottslagen (2022:000)*. Det forslås her en straffebestemmelse mot deltakelse i terrororganisasjon «på ett sätt som är ägnat att främja, stärka eller understödja terroristorganisationen». I redegjørelsen for forslaget heter det på side 150:
- «När det gäller familjeangelägenheter bör det inte vara straffbart att enbart ta hand om sina egna barn och sköta det egna hushållet. Utbildande moment inom ramen för uppfostran av ett eget barn kan knappast heller utgöra ett deltagande i en terroristorganisation (jfr. i anslutning till detta även artikel 8 i Europakonventionen, Rätten till skydd för privat- och familjeliv). Tar man däremot hand om andra organisationsmedlemmars barn på ett sätt som är att likna vid daglig barnomsorg eller sköter uppgifter i deras hushåll eller håller undervisning för barngrupper i terroristorganisationens ideologi utgör det dock ett deltagande.»
- (30) For det andre har forsvareren vist til at FNs spesialrapportør for menneskerettigheter i en rapport fra 2019 i tilknytning til Belgias terrorlovgivning, som kriminaliserer medlemskap i en terrororganisasjon, uttaler:
- «The Special Rapporteur warns of expansive interpretations of the provision and stresses that conduct criminalized as a terrorist offence must be restricted to activities with a genuine link to the operation of terrorist groups. She highlights that construing support to terrorist organizations in an overbroad manner may effectively result in criminalizing family and other personal relationships. She notes that the support related to ensuring that a person enjoys 'minimum essential levels' of economic and social rights, including the rights to food, health and housing, should not be criminalized as support to terrorism. As States cannot lawfully restrict these rights below the minimum core, this would run afoul of the State's obligations under international human rights law.»
- (31) For det tredje er det vist til Erling Johannes Husabø, *Terrorisme i norsk strafferett. Ein analyse av straffelova kapittel 18*, 2018 kapittel 10.6, side 261 til 262. Han behandler der spørsmålet om innskrenkende tolkning av § 136 a med grunnlag i den ulovfestede rettstridsreservasjonen, og på side 262 heter det:

«Eit liknande spørsmål er i kva grad familiemedlemer kan støtta opp om ein person som dei veit deltek i ein terrororganisasjon. Så lenge det dreier seg om slik hjelp og støtte som høyrer eit vanlig familieliv til, er det ikkje naturleg å rekna det som materiell støtte til sjølve terrororganisasjonen. Typiske døme er å laga mat, vaska klede og passa barna i familien. Noko meir tvil melder seg dersom familien er langt borte og eit familiemedlem sender utstyr til ein person som deltek i ein terrororganisasjon. Då skal det nok mindre til før til dømes sending av varme klede vert rekna som rettstridig støtte også til organisasjonen. Å syta for mat til sine er derimot ei så basal familieplikt at det vanskeleg kan bli rekna som rettstridig. Å senda ein god bok til vedkomande har heller ikkje noko av den farlege karakteren ved seg som § 136 a er meint å råka. Sending av utstyr som er særskilt eigna til å gjennomføra terrorhandlingar, utgjer derimot ei rettstridig materiell støtte også om mottakar er eit familiemedlem».

- (32) Forsvareren har også trukket frem Rigaprotokollen 22. oktober 2015, som er en tilleggsprotokoll til europarådskonvensjonen 16. mai 2005 om forebygging av terrorisme, og Europaparlamentets og Rådets direktiv (EU) 2017/541 15. mars 2017 om bekjempelse av terrorisme. Det som fremgår av disse reglene er imidlertid så generelt at det ikke bidrar til å kaste lys over tolkningsspørsmålet i saken. Det er videre vist til en kjennelse av Forbundsrepublikken Tysklands Høyesterett 22. mars 2018. Heller ikke denne gir noe vesentlig bidrag til tolkningen.
- (33) En kriminalisering av ektefellers arbeid i hjemmet er et inngrep i retten til respekt for familieliv etter Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8. Forholdsmessighetsvurderingen etter artikkel 8 nr. 2 innebærer at det skal foretas en balansert avveining mellom hensynet til å ivareta nasjonal sikkerhet og offentlig trygghet og hensynet til respekt for familielivet. Denne avveiningen tilsier – slik det også kan utledes av det jeg har gjengitt fra utenlandske kilder – at det skal mye til for at de oppgaver en ektefelle til en fremmedkriger utfører med å ta vare på egne barn og gjøre husarbeid, kan straffes.
- (34) Etter mitt syn kan *omsorg for egne barn* ikke straffes som deltakelse i terrororganisasjon. Omsorg og omtanke for barn er den sentrale plikten i foreldreansvaret, jf. barneloven § 30. En kriminalisering av dette er ikke forenlig med prinsippet om barnets beste i Grunnloven § 104 andre ledd og Barnekonvensjonen artikkel 3, samt retten til respekt for familielivet i EMK artikkel 8.
- (35) Jeg kan heller ikke se at *rollen som ektefelle og husmor* – isolert sett – kan straffes som deltakelse i en terrororganisasjon. Ekteskap er i kjernen av familielivet, og det å knytte seg til en terrororganisasjon gjennom ekteskap er ikke i seg selv tilstrekkelig til å kunne straffes som deltaker i denne.
- (36) Jeg ser det likevel slik at *rollen som ektefelle og husmor kan inngå som elementer* i en bredere vurdering av om tiltalte er deltaker i den terrororganisasjonen som ektefellen deltar i som aktiv fremmedkriger. Særlig gjelder det situasjoner hvor tiltalte i tillegg støtter opp om ektefellens ulike terroraktiviteter. Etter omstendighetene kan bidraget da bli så omfattende at den samlede aktiviteten må anses som en aktiv støtte til terrorvirksomhet og et kvalifisert bidrag til opprettholdelse av terrororganisasjonen.
- (37) Straffansvaret må bero på en konkret og nyansert vurdering i lys av formålet med tiltaltes handlemåte og den sammenhengen som handlingene inngår i. Lagmannsretten fremhever i denne sammenheng egenskaper og struktur ved den aktuelle terrororganisasjonen og

omstendighetene omkring tiltaltes bidrag. Jeg er enig i at dette er sentrale momenter i vurderingen.

- (38) Formålet med straffebestemmelsen er både å forebygge deltakelse og annen støtte til terrororganisasjoner i utlandet og å hindre ekstremistisk vold ved retur til Norge, jf. HR-2016-1422-A avsnitt 16. ISIL – som saken her gjelder – er en terrororganisasjon som står ansvarlig for svært grusomme handlinger. Den har skapt frykt og lidelse og er regnet som en av de verste terrororganisasjonene i vår tid. Dersom ektefellens bidrag etter en konkret og samlet vurdering må anses som et tilstrekkelig kvalifisert bidrag til opprettholdelse av denne terrororganisasjonen, mener jeg at hensynet til terrorbekjempelse er avgjørende i forholdsmessighetsvurderingen etter EMK artikkel 8 nr. 2.

Den konkrete vurderingen

Samlivet med C fra 21. juni 2013 til årsskiftet 2013/2014

- (39) Jeg vurderer først om tiltaltes oppgaver og rolle fra 21. juni 2013 – da straffeloven 1902 § 147 d trådte i kraft – og frem til årsskiftet 2013/2014 omfattes av det objektive gjerningsinnholdet i bestemmelsen. Fra dette årsskiftet ble tiltaltes situasjon vesentlig endret, og dette har betydning for lovanvendelsen. Jeg kommer nærmere tilbake til dette.
- (40) Før jeg går inn på vurderingen av om straffbarhetsvilkårene er oppfylt, finner jeg grunn til å gjengi deler av lagmannsrettens beskrivelse av tiltaltes bakgrunn og utviklingen frem til hun reiste til Syria. Det heter om dette i lagmannsrettens dom:

«A ble født i Pakistan 00.00.1990 og kom til Norge med familien i 1995. Hun er eldst i en søskenflokk på fem. Hun gikk på Rommen barne- og ungdomsskole. Hun fullførte videregående skole på Sogn videregående skole, med påbygning av realfag. Deretter begynte hun i 2010 på Høgskolen i Oslo (senere Oslo Met).

A har forklart at hun ble tilknyttet Islam Net våren 2011, og hun fikk etter hvert en del ansvar der. Religion ble viktig for henne etter at hun begynte i Islam Net, og hun begynte å kle seg i hijab og heldekkende klær. I 2011 var hun et par måneder kjæreste med F.

Våren 2012 brøt hun med Islam Net og ble med i Profetens Ummah. Hun har forklart at hun ble salafist, som var basert på en bokstavtro tolkning av Koranen. Det var gjennom Profetens Ummah A møtte C, som var en av de sentrale personene i gruppen. A har forklart at hun og C ble kjærester sensommeren 2012, og C fridde til henne før han reiste til Syria i oktober 2012. As far, G, ga imidlertid ikke samtykke til at hun skulle gifte seg med C.

A har forklart at hun fikk kontakt med C igjen i november 2012, og de hadde mange og lange samtaler på telefon/Skype. Hun var kjent med at C hadde knyttet seg til Nusrafronten, og at han deltok i kamper for dem mot Assad-regimet. C fortalte blant annet til A at han hadde vært med å drepe en general i Assad-styrkene ved å halshugge ham. Dette var hun glad for og støttet. ISIL hadde hun ikke hørt om.

I løpet av samtalene med C i november og desember 2012 bestemte hun seg for å reise til Syria. Hun var veldig forelsket i C og ville hjelpe ham i hans kamp ved å være sammen med ham i Syria. Hun ville også gjøre noe for den syriske befolkningen, og ønsket å åpne et barnehjem der nede. Dette hadde C vært negativ til, men hun håpet

likevel å kunne ta det opp med ham igjen etter at hun kom til Syria. Et annet formål med å reise til Syria var at hun ønsket å gjøre hijra, som betyr at man flytter fra de vantro til de troende.

I politiavhør har A forklart at hun tenkte at det snart ville bli opprettet en islamsk stat – et kalifat. For lagmannsretten understreket hun imidlertid at en islamsk stat styrt av sharia ikke er det samme som ISIL.

A har videre forklart at hun tror hun var klar over at hun måtte bruke niqab i Syria. Hun visste at hun ikke kunne gå ute alene, uten at C var med. Hun tenkte ikke at hun skulle bli stengt inne. Hun tenkte at hun kunne få lov til å besøke familien når hun ville.»

(41) Lagmannsrettens oppsummering er denne:

«Lagmannsretten finner det bevist at A før hun reiste til Syria var blitt sterkt religiøs, basert på en bokstavtro tolkning av Koranen. Hun var tilknyttet Profetens Ummah, som hadde en voldsorientert retorikk. Posteringene hun gjorde på sosiale medier og uttalelsene som er fremlagt fra samtale hun hadde med C, viser samlet sett at A var sterkt radikaliseret, med en aksept for ekstrem voldsbruk. Hun støttet opprettelsen av en islamsk stat – et kalifat – og så for seg at en slik stat ville bli opprettet.

A var klar over at C hadde sluttet seg til Nusrafronten i Syria, og hun var klar over at denne organisasjonen var terrorlistet av USA og ansett som en gren av al-Qaida. C hadde fortalt henne at de i Syria ville få et hus med hage, og kanskje en bil. Et formål ved å reise til Syria var å støtte C i hans kamp med Nusrafronten mot Assad-regimet. Hun forklarte i lagmannsretten at hun opplevde at dette var hennes kamp, også for den syriske befolkningen. Samtidig ville hun gjøre hijra, ved å flytte til et land der hun kunne utøve sin tro basert på en bokstavtro tolkning av Koranen. Lagmannsretten legger også til grunn at hun håpet å kunne hjelpe syrerne i deres kamp mot Assad-regimet, konkretisert ved ønsket om å etablere et barnehjem. Hun var imidlertid klar over at C var negativ til dette og at hun reiste til et samfunn der det var sterke begrensninger i kvinners handle- og bevegelsesfrihet.

Lagmannsretten legger videre til grunn at hun ikke hadde noen planer om å reise tilbake til Norge. Hun flyttet for godt. Det kan imidlertid ikke legges til grunn at hun brente alle broer til Norge, i den forstand at hun forventet at hun aldri ville se sin familie igjen, eller at hun aldri ville få tillatelse av C til å reise tilbake til Norge, på besøk eller for godt.»

(42) Jeg tilføyer at C i april/mai 2013 gikk over fra Nusrafronten til ISIL. Lagmannsretten la til grunn at tiltalte ikke hadde noen innflytelse på denne beslutningen, og at det heller ikke kan legges til grunn at hun var enig i den.

(43) Det er på det rene at vilkårene i § 147 d om «terrororganisasjon» og at «organisasjonen har tatt skritt for å realisere formålet med ulovlige midler» er oppfylt. Jeg slutter meg her til lagmannsrettens oppsummering:

«Lagmannsretten mener [...] at både Nusrafronten og ISIL allerede i juni 2013 var terrororganisasjoner som hadde tatt skritt for å realisere sine formål. Begge organisasjonene hadde som formål å etablere en islamsk stat. ISIL var imidlertid noe mer brutale enn Nusrafronten, da Nusrafronten på kort sikt var mer fokusert på militær kamp mot Assad-regimet, og heller ikke var aktiv utenfor Syrias grenser.»

- (44) Spørsmålet er så om tiltalte i perioden fra juni 2013 til årsskiftet 2013/2014 var *en deltaker* i terrororganisasjonen ISIL.
- (45) De aktivitetene hun utførte, var vanlig husarbeid – som rengjøring og matlaging.
- (46) Lagmannsrettens flertall kom som nevnt til at tiltalte var deltaker, og begrunnet dette slik:

«Lagmannsrettens flertall, lagmann Lund, lagdommer Wittemann og meddommerne Muribø, Thorstensen og Bjørnbak, viser til at det er bevist at A ønsket å gjøre hijra, slik at et av formålene ved å flytte til Syria var at hun kunne utøve sin tro basert på en strengt konservativ og bokstavtro tolkning av Koranen. Hun var tilknyttet Profetens Ummah, som støttet voldelig kamp og terrorhandlinger for å innføre islamsk styre basert på sharia. Hun støttet også Nusrafronten, som på samme måte som ISIL var en terrororganisasjon med voldsutøvelse som et vesentlig virkemiddel. Hun reiste til Syria for å støtte C, som var fremmedkriger, i hans kamp med Nusrafronten mot Assad-regimet. Hun anså dette som sin kamp. Hun var klar over at hun i Syria ville bli innlemmet i et patriarkalsk system og underordnet C i ekteskapet, og at kvinner i samfunnet hadde sterke begrensninger i deres handle- og bevegelsesfrihet, slik at hovedoppgaven hennes ville være å utføre husarbeid. Hun visste at hun og C ville få et hus der nede.

Både ISIL og Nusrafronten var terrororganisasjoner, jf. lagmannsrettens redegjørelse for det tidligere. A var før hun reiste kjent med at USA hadde satt organisasjonen på sin terrorliste. I mai 2013 ble Nusrafronten også terrorlistet av FN. Både ISIL og Nusrafronten var basert på en sterkt konservativ religionsutøvelse, som involverte hellig krig (jihad) mot de vantro med utstrakt bruk av vold. As form for deltakelse i en terrororganisasjon endret seg ikke ved Cs overgang til ISIL. Lagmannsrettens flertall har funnet det bevist at hun frivillig oppholdt seg i ISIL-kontrollert område også etter at C gikk over til ISIL, og etter at straffeloven 1902 § 147 d trådte i kraft. Dette skjedde på samme premisser som da hun reiste ned. Hun ville fortsatt støtte Cs kamp som fremmedkriger, og hun bidro på samme måte. Etter flertallets syn får det derfor ikke betydning for skyldspørsmålet at A reiste til Syria før straffeforbudet trådte i kraft, og at hun da hun reiste planla å knytte seg til Nusrafronten, ikke ISIL.

Lagmannsrettens flertall mener at det å reise til og oppholde seg i Syria på slike premisser, i utgangspunktet innebærer at man blir deltaker i en terrororganisasjon. Dette er noe helt annet og mer enn bare å være til stede som ektefelle til en deltaker i en ulovlig organisasjon, og hvor man utfører alminnelige ekteskapelige oppgaver som husarbeid og pass av felles barn. Ved å reise til et område i Syria kontrollert av Nusrafronten, knyttet A seg aktivt til en terrororganisasjon. Når det skal bygges en islamsk stat basert på en puritansk og bokstavelig tolkning av Koranen, er det også av betydning at alle bidrag til samfunnsbyggingen fylles, også rollene som kone og mor. Etter flertallets syn kan A da ikke unngå å bli ansett som en deltaker, ved å vise til at hun ikke deltok i konkrete terrorhandlinger, men kun utførte husarbeid. Slik terrororganisasjonen var bygd opp, ble A ved å reise til et område i Syria kontrollert av terrororganisasjonen - for å bo sammen med og støtte en fremmedkriger og det samfunnet de tilhørte – også selv en deltaker i terrororganisasjonen i henhold til straffeloven § 136 a.»

- (47) Jeg er enig i denne konklusjonen og kan i hovedsak også slutte meg til flertallets begrunnelse. Det sentrale er etter mitt syn dette:
- (48) Tiltalte reiste til Syria med det formål å støtte Cs kamp som fremmedkriger. Hun tok i den forbindelse et aktivt og frivillig valg om å knytte seg til en terrororganisasjon. Som det

fremgår av det jeg har gjengitt fra lagmannsrettens dom, endret hennes «form for deltakelse i en terrororganisasjon [...] seg ikke ved Cs overgang til ISIL». Og etter at straffebudet mot deltakelse trådte i kraft 21. juni 2013, valgte hun frivillig å fortsette å støtte C. Lagmannsrettens bevisbedømmelse var at «[h]un ville fortsatt støtte Cs kamp som fremmedkriger, og hun bidro på samme måte». Denne støtten ble utført ved å fylle den viktige rollen som var tiltenkt kvinnene i ISIL. Jeg viser her til den sakkyndige rapporten fra professor Brynjar Lie, som lagmannsretten gjengir deler av. Her heter det:

«Under ISILs Kalifat skulle tilreisende kvinner i første rekke innta rollen som hjemmeværende kone og mor. Dette ble ikke fremstilt som en passiv rolle i skyggen av ISILs mannlige krigere. Tvert imot ble kvinnene stadig vekk trukket frem som uvurderlige støttespillere som ‘muliggjorde jihad’, som la grunnlaget ikke bare for at ISILs mannlige rekrutter ble godt ivaretatt på hjemmebane og høyt motiverte for å delta ut ved fronten, men også at det fødtes en ny generasjon jihadister som kunne fylle rekkene etter de falne ISIL-krigerne. Å være trofast kone for ISILs mujahideen og å oppfostre neste generasjon ISIL-rekrutter var blant de tilreisende kvinnenes viktigste roller...»

- (49) Tiltaltes rolle og oppgave i terrororganisasjonen var altså å være en viktig støttespiller for fremmedkrigeren C ved å utføre husarbeid og å ta godt vare på ham på hjemmebane. Det er etter mitt syn treffende når lagmannsretten uttaler at «[d]ette er noe helt annet og mer enn bare å være til stede som ektefelle til en deltaker i en ulovlig organisasjon, og hvor man utfører alminnelige ekteskapelige oppgaver som husarbeid og pass av felles barn».
- (50) Når tiltaltes handlinger vurderes i lys av ISILs organisering og kvinnenes rolle i den, samt i lys av tiltaltes uttalte støtte til C, mener jeg at hun ytet et aktivt og kvalifisert bidrag til opprettholdelse av terrororganisasjonen, jf. oppsummeringen i HR-2018-1650-A avsnitt 46, og at vilkåret i § 147 d om å delta i en terrororganisasjon var oppfylt i denne perioden.

Samlivet med C fra årsskiftet 2013/2014 til april 2015

- (51) Ved årsskiftet 2013/2014 ønsket tiltalte å reise hjem til Norge, og hun prøvde aktivt å få til dette. Lagmannsretten beskriver at hun sammen med sin far la flere planer om å komme ut av Syria. Hennes forsøk på å reise mislyktes imidlertid fordi C ikke ga tillatelse til det. Kort oppsummert gikk samlivet med ektefellen over fra å være frivillig til å bli tvungent.
- (52) Riktignok fortsatte hun å utføre oppgaver som husmor, men dette var et utslag av tvang og ikke av frivillighet. Konsekvensen er, slik jeg mener det er naturlig å forstå lagmannsrettens bevisbedømmelse, at hennes støtte til ektefellens oppgaver som fremmedkriger da trådte i bakgrunnen eller muligens falt helt bort. Det som sto igjen, var de rent huslige oppgavene.
- (53) Som det går frem av min drøftelse, må det sees slik at tiltaltes deltakelse i den foregående perioden ligger i det nedre sjikt av hva som rammes av § 147 d. Ut fra dette mener jeg at tiltaltes handlinger i perioden fra årsskiftet 2013/2014 og til C døde i april 2015, ikke var tilstrekkelig kvalifisert til å rammes som straffbar deltakelse.

Perioden fra april 2015 til mars 2019

(54) Lagmannsretten kom til at A var offer for menneskehandel i perioden fra C døde i april 2015 og til hun kom til Al Hol-leiren i mars 2019 og at hun var straffri på grunn av nødrett. Konklusjonen var dermed at det straffbare forholdet ikke varte lenger enn til april 2015. Påtalemyndigheten er for Høyesterett enig i at A var offer for menneskehandel i denne perioden, men anfører at dette likevel ikke er nok til at hun ikke kan straffes. Det at hun var offer for menneskehandel har etter påtalemyndighetens syn kun betydning som formildende omstendighet for straffutmålingen for denne perioden.

(55) Lagmannsretten flertall har gitt denne beskrivelsen av tiltaltes situasjon etter at C døde:

«Lagmannsrettens flertall mener imidlertid at A fra april 2015 – da C døde – må anses som offer for menneskehandel, ved at hun ble utnyttet eller tvunget til tvangsarbeid. Etter at C døde prøvde hun igjen å forlate Syria. Det viste seg imidlertid umulig. Som kvinne og enke med barn i ISIL var hun åpenbart i en svært sårbar situasjon. For å unngå straff og bli plassert i kvinnehusene (madhafaene) eller bli tvangsgiftet, hadde hun dermed ikke noe annet realistisk valg enn å gifte seg på nytt, i tråd med ISILs filosofi, syn på kvinners rolle i samfunnet og behov for å rekruttere kvinner til å bygge og opprettholde staten. Hun ble mot sin vilje holdt tilbake i en av vår tids verste terrororganisasjoner. Når rollen som kvinne underordnet ektemannen – med en sterkt begrenset handle- og bevegelsesfrihet og med plikt til å gjøre husarbeid og passe barn – kombineres med at man blir holdt tilbake mot sin vilje og vil kunne utsettes for alvorlige straffereaksjoner dersom man prøver å forlate området, utgjør dette etter lagmannsrettens flertalls syn tvangsarbeid etter straffeloven § 257. Dette innebærer en form for tvang og utnyttelse til tvangsarbeid av A fra ISILs side som rammes av straffeloven § 257. Det er ikke nødvendig å peke på noen spesifikke personer som de som stod for utnyttelsen.»

(56) Det er ikke nødvendig for meg å ta stilling til om tiltalte i denne perioden var utsatt for menneskehandel og om det forelå en nødrettssituasjon, slik lagmannsretten konkluderer med. Ut fra beskrivelsen av hennes situasjon er det etter mitt syn klart at hun ikke oppfyller vilkåret om å delta i en terrororganisasjon. Jeg viser til det jeg har sagt om anvendelsen av § 147 d i perioden fra årsskiftet 2013/2014 under samlivet med C.

Oppsummering

(57) Min konklusjon så langt er at tiltalte må anses som deltaker i en terrororganisasjon, og derved rammes av straffeloven 1902 § 147 d, i den seks-måneders perioden hun frivillig oppholdt seg i Syria – fra slutten av juni 2013 til årsskiftet 2013/2014. For resten av tiltaleperioden var oppholdet ufrivillig, og hun kan da ikke straffes etter denne bestemmelsen for denne perioden.

Spørsmålet om straffrihet som følge av menneskehandel

(58) Forsvareren gjør gjeldende at tiltalte må frifinnes fordi hun var utsatt for menneskehandel. Det er vist til «non-punishment» – prinsippet i Europarådets menneskehandelskonvensjon artikkel 26. Norge har ratifisert konvensjonen, som er i kraft. Artikkel 26 lyder:

«Each Party shall, in accordance with the basic principles of its legal system, provide for the possibility of not imposing penalties on victims for their involvement in unlawful activities, to the extent that they have been compelled to do so.»

- (59) Jeg bemerker først at dette folkerettslige prinsippet ikke innebærer en plikt for konvensjonstatene til ikke å tiltale eller straffedømme ofre for menneskehandel. Men statene har et ansvar for å sikre hjemmel i intern lovgivning for å unnlate å straffe ofre for menneskehandel for ulovlige handlinger begått under tvang, jf. St.prp. nr. 2 (2007–2008) side 17. Proposisjonen viser i denne sammenheng blant annet til straffrihetsgrunnene nødrett og nødverge, og til straffeloven § 61 om straffutmålingsfravall.
- (60) Som begrunnelse for at tiltalte var utsatt for menneskehandel, har forsvareren vist til at C misbrukte hennes sårbare situasjon til tvangsarbeid og seksuell omgang, jf. straffeloven 1902 § 224 første ledd.
- (61) Ut fra det jeg har konkludert med så langt, er spørsmålet om tiltalte var offer for menneskehandel, bare aktuelt å vurdere for perioden fra juni 2013 til årsskiftet 2013/2014 – som er den perioden hun etter mitt syn faller innenfor deltakerbegrepet i straffeloven 1902 § 147 d. I denne perioden oppholdt tiltalte seg som nevnt frivillig i Syria, og samlivet med C var frivillig.
- (62) Forsvareren har anført at offerets samtykke til utnyttelse ikke er av betydning for om det foreligger menneskehandel. Jeg finner det ikke nødvendig å gå nærmere inn på denne problemstillingen. I forarbeidene, Ot.prp. nr. 62 (2012–2003) side 109, er det uttalt at «[m]ed misbruk av sårbar situasjon menes det å utnytte situasjoner der det ikke foreligger noe reelt og akseptabelt valg for den det gjelder, annet enn å underkaste seg ‘handlerne’». Slik jeg forstår lagmannsrettens bevisvurdering, var det i denne første perioden ingen underkastelsessituasjon. Tiltalte utførte det arbeidet hun frivillig hadde valgt, og hun hadde ikke ønske om å reise vekk.
- (63) Dette er etter mitt syn tilstrekkelig til å konkludere med at tiltalte i perioden fra juni 2013 til årsskiftet 2013/2014 ikke var utsatt for straffbar menneskehandel. Det er da ikke grunnlag for å vurdere om det foreligger en straffrihetsgrunn.

Saksbehandlingsanken: Skulle påtalemyndigheten ha utredet om tiltalte var offer for menneskehandel?

- (64) Forsvarerens anførsel på dette punkt er forankret i EMK artikkel 4 og Den europeiske menneskerettsdomstolens (EMD) dom 16. februar 2021 i saken *V.C.L og A.N mot Storbritannia*. Det følger av avsnitt 160 i dommen at påtalemyndigheten har en plikt til å utrede om en mistenkt person har vært utsatt for menneskehandel så snart det foreligger en «credible suspicion» om dette.
- (65) Påtalemyndigheten har vist til at saken har vært gjenstand for en bred etterforskning. Det har vært en rekke avhør av tiltalte, vitneavhør og gjennomgang av materiale fra kommunikasjonskontroll. Sett i ettertid mener påtalemyndigheten at mye kan tale for at PST og påtalemyndigheten burde viet spørsmålet om offerstatus oppmerksomhet, men at dette ikke har hatt betydning for tiltalespørsmålet.

- (66) Jeg finner det for min del tilstrekkelig å vise til at spørsmålet om menneskehandel har vært tema i alle tre rettsinstanser. En eventuell feil på etterforskningsstadiet kan ikke antas å ha innvirket på resultatet til skade for tiltalte.
- (67) Tiltaltes anførelse om saksbehandlingsfeil kan da ikke føre frem.

Straffutmålingen

- (68) Strafferammen for brudd på straffeloven § 147 d er fengsel inntil seks år.
- (69) I HR-2016-1422-A fastsatte Høyesterett straff for to personer som hadde sluttet seg til ISIL i Syria som fremmedkrigere. Det straffbare forholdet pågikk over 11 måneder – omtrent på samme tid som det straffbare forholdet i vår sak. I avsnitt 24 beskrives deres rolle slik:
- «... begge sverget troskap til ISIL våren 2013 og underla seg organisasjonens kommando. Deres oppgaver var vesentlig av militær art, de bar våpen og må anses som fremmedkrigere. Det er ikke bevist at de deltok direkte i krigshandlinger.»
- (70) Den tredje tiltalte hadde forsøkt å sende materiell støtte til en fremmedkriger, blant annet i form av militære klær. Her ble utgangspunktet for straffen anslått til fengsel i seks til syv måneder, jf. avsnitt 33.
- (71) Høyesterett trakk i avsnitt 18 frem varigheten av deltakelsen, oppgavene som ble utført, rollen i organisasjonen og hvilken terrororganisasjon det gjelder, som relevante momenter. Ved den konkrete straffutmålingen for de to fremmedkrigerne tok førstvoterende utgangspunkt i en straff av fengsel i fire år og seks måneder, jf. avsnitt 28. Det er blant annet vist til at «[t]ilslutning som fremmedkriger til en slik organisasjon taler for at den øvre halvdel av strafferammen benyttes».
- (72) Utgangspunktene for straffene i denne saken gir liten veiledning for saken her. Deltakelse som fremmedkriger er en vesentlig mer alvorlig rolle og oppgave enn den tiltalte i vår sak hadde. Også varigheten i vår sak er kortere – seks måneder. Jeg kan heller ikke se at utgangspunktet for personen som forsøkte å sende klær, er veiledende. Dette er forsøk på en handling som er av en annen karakter og er mindre alvorlig enn det å være deltaker i ISIL.
- (73) På den ene siden må det ved fastsettelsen av straffens utgangspunkt legges vekt på at det dreier seg om en alvorlig forbrytelse, og at allmennpreventive hensyn har stor vekt. På den andre siden har det betydning at tiltaltes bidrag var beskjedent og i nedre sjikt av hva som er deltakelse etter § 147 d, og at forholdet ikke var spesielt langvarig. Etter en avveining mener jeg at fengsel i to år og seks måneder er et riktig utgangspunkt.
- (74) Jeg ser så på formildende omstendigheter. Her viser jeg først til at tiltalte har samarbeidet med PST. Hennes mange forklaringer har bidratt til å opplyse saken og i noen grad vært av betydning for opplysningen av andre saker. Dette har også vært fremhevet av aktor og må etter min mening tillegges ikke ubetydelig vekt.
- (75) Etter straffeloven § 78 bokstav g er det videre en formildende omstendighet om lovbrøyteren selv er hardt rammet av lovbruddet.

- (76) Det er ikke tvil om at konsekvensene for tiltalte av å reise til Syria og gifte seg med C, og å gå inn i en deltakerrolle, har vært svært harde. Fra årsskiftet 2013/ 2014 var, som jeg har redegjort for, hennes opphold i Syria ufrivillig. I over fem år levde hun i en tvangssituasjon. Tiltalte har forklart at C var voldelig mot henne og forgrep seg på henne seksuelt, og at hun gjentatte ganger måtte ha ufrivillig seksuell omgang også med den andre ektemannen. Lagmannsrettens flertall mente at tiltalte fra april 2015 – da C døde – var offer for menneskehandel, ved at hun ble utnyttet til tvangsarbeid. Påtalemyndigheten har, som nevnt, for Høyesterett sluttet seg til denne konklusjonen.
- (77) Med i helhetsbildet hører det videre at C i august 2014 også giftet seg med en annen norsk kvinne. Omtrent samtidig med at tiltalte fødte en sønn, døde sønnen til den andre ektefellen, etter det opplyste av skader påført av C. Også for tiltalte må dette ha vært en stor påkjenning.
- (78) I mars 2019 kom tiltalte til flyktningeleiren Al-Hol, der hun oppholdt seg frem til januar 2020, da hun kom til Norge. Jeg legger til grunn at forholdene i denne leiren er farlige og umenneskelige for barn og voksne. Det er opplyst at tiltalte i dag er alvorlig traumatisert.
- (79) Jeg finner det klart at de svært harde konsekvensene over lang tid som lovbruddet har hatt for tiltalte, må tillegges betydelig vekt i formildende retning ved straffutmålingen.
- (80) Straffeloven § 78 bokstav h angir videre gode utsikter til rehabilitering som en formildende omstendighet. Etter mitt syn er også dette et moment som tilsier en reduksjon i fengselsstraffen. Ut fra lagmannsrettens bevisvurdering er min forståelse at tiltalte nå tar avstand fra sine handlinger. Da hun kom hjem fra Syria ble omsorgen for hennes to barn overtatt av barnevernet etter samtykke fra tiltalte. Det er opplyst at hun samarbeider godt med barnevernet.
- (81) Jeg legger særlig vekt på at tiltalte ved sin innsats for å komme bort fra Syria og til Norge, har bidratt til at hennes barn kan få en trygg oppvekst i Norge, og at de ikke skal leve under skadelige forhold i flyktningeleirer.
- (82) I formildende retning legger jeg også en viss vekt på at det har gått lang tid siden lovbruddet, jf. § 78 bokstav e, og at tiltalte dro til Syria og ble knyttet til ISIL før deltakelse i en terrororganisasjon var blitt straffbart, jf. HR-2016-1422-A avsnitt 29.
- (83) Samlet sett mener jeg etter dette at det skal gis et betydelig fradrag for formildende omstendigheter. Etter mitt syn kan straffen passende settes til fengsel i ett år og fire måneder.
- (84) Til fradrag kommer frihetsberøvelse med 402 dager. Det følger av straffeloven 1902 § 60 første ledd første punktum at straffen kan anses utholdt i sin helhet ved frihetsberøvelsen. I straffeloven § 83 andre ledd siste punktum, som viderefører tidligere praksis, er det presisert at dette kan gjøres «[s]elv om frihetsberøvelsen har vart noe kortere enn den fastsatte straffen». Ved vurderingen av hvor lang tid som gjenstår av straffen etter fradrag for utholdt frihetsberøvelse, er det ikke adgang til å legge vekt på muligheten for prøveløslatelse, jf. HR-2022-1303-A avsnitt 32 med videre henvisning.

- (85) Etter fradrag for den tiden tiltalte har sittet i varetekt, gjenstår det omtrent to og en halv måned av straffen. Etter mitt syn må da straffen anses sonet i sin helhet ved frihetsberøvelsen.

Konklusjon

- (86) Jeg er kommet til at straffen skal settes til fengsel i ett år og fire måneder som sin helhet skal anses utholdt ved frihetsberøvelse. For enkelthets skyld finner jeg grunn til å utforme en ny domsslutning.
- (87) Jeg stemmer for denne

D O M :

A, født 00.00.1990, dømmes for overtredelse av straffeloven 1902 § 147 d, jf. § 12 første ledd nr. 3 bokstav a til fengsel i 1 – ett – år og 4 – fire – måneder, som i sin helhet anses utholdt ved frihetsberøvelse, jf. straffeloven 1902 § 60 første ledd.

- (88) Dommer **Thyness**:

Dissens

- (89) Jeg har kommet til at A må frifinnes.
- (90) Jeg slutter meg til førstvoterendes generelle redegjørelse for innholdet i deltagerbegrepet i straffeloven 1902 § 147 d og straffeloven 2005 § 136 a, og at omsorg for egne barn ikke omfattes av dette. Jeg har imidlertid et annet syn enn ham på betydningen av rollen som ektefelle/samboer og utførelse av husarbeid i det felles hjem. Etter mitt syn kan dette ikke straffes som deltagelse i en terrororganisasjon.
- (91) Jeg viser her for det første til *ordlyden*. Bestemmelsene setter straff for den som «danner, deltar i, rekrutterer medlemmer eller yter økonomisk eller annen materiell støtte til en terrororganisasjon». Eksemplene nevnt i lovteksten tilsier at det kreves en viss nærhet mellom den tiltaltes handlinger og terrororganisasjonens virksomhet for at forholdet skal være straffbart. Jeg viser til det førstvoterende med henvisning til HR-2018-1650-A uttaler om at det må dreie seg om aktive bidrag til opprettholdelse av terrororganisasjonen. Husarbeid i eget hjem utgjør etter mitt syn ikke et tilstrekkelig direkte og aktivt bidrag til terrororganisasjonen.
- (92) *Forarbeidene* trekker, slik jeg leser dem, i samme retning. I Prop.131 L (2012–2013) uttales det på side 87 at en deltager i terrororganisasjon for eksempel kan være

«... den som anskaffer våpen, datamateriell, kjemikalier eller annet utstyr til å begå en terrorhandling, men uten å være så knyttet til saken at vedkommende kan straffes for medvirkning til den aktuelle terrorhandlingen. Også det å oppfordre til terrorhandlinger og inspirere til aksjoner kan etter omstendighetene omfattes.»

- (93) De handlingene som nevnes her, har en annen karakter enn det vår sak gjelder. Det er handlinger som er direkte knyttet til terrororganisasjonens aktiviteter.
- (94) Forarbeidene presiserer dessuten at det bare er «*kvalifiserte former*» for deltagelse i en terrororganisasjon som rammes, jf. Prop. 131 L i særmerknadene til § 147 d. Etter mitt syn kan det å leve i et ordinært samliv og utføre husarbeid i felles hjem vanskelig betegnes som en kvalifisert form for deltagelse i terrororganisasjonen som ektefellen er del av. Til det er forbindelsen til terrororganisasjonens virksomhet for avledet.
- (95) Ved vurderingen legger jeg vekt på *klarhetskravet* på strafferettens område, jf. HR-2020-2019-A avsnitt 15–20. Ordinært samliv og husarbeid i felles hjem omfattes etter mitt syn ikke av en naturlig språklig forståelse av det å delta i en terrororganisasjon, og det er heller ikke nevnt i forarbeidene. Spørsmålet er om klarhetskravet da er oppfylt. Kravet må antas å stå særlig sterkt der man gjør inngrep i personers grunnleggende rettigheter, her i form av retten til respekt for privatlivet, jf. Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8.
- (96) Det å straffe utførelse av husarbeid, betyr dessuten at man straffer det å leve i et vanlig samliv. For å unngå straff må personen det gjelder i praksis *avslutte samlivet, hvis det er mulig*. Dette illustrerer etter mitt syn de problematiske sidene ved å anse husarbeid eller annen omsorg for nærstående som deltagelse i en terrororganisasjon, iallfall når dette ikke er kombinert med andre mer kvalifiserte bidrag til organisasjonen.
- (97) Jeg viser videre til det førstvoterende har sitert fra *Terrorisme i norsk strafferett. Ein analyse av straffelova kapittel 18*, jf. avsnitt 31, det svenske høringsnotatet *Förslaget till lag om ändring i Terroristbrottslagen (2022:000)*, jf. avsnitt 29 og rapporten fra FN's spesialrapportør for menneskerettigheter fra 2019, jf. avsnitt 30. Slik jeg leser disse kildene, bygger de alle på samme syn som jeg nå har gitt uttrykk for.
- (98) Førstvoterende trekker frem viktigheten av å forhindre at personer slutter seg til terrororganisasjoner. Jeg er enig i at dette er et tungtveiende hensyn. Men hvor langt man skal gå i kriminalisering av aktivitet som kan være til nytte for slike organisasjoner, er et lovgiverspørsmål og kan med mitt syn på rettskildene ikke endre konklusjonen. En slik kriminalisering reiser dessuten kompliserte juridiske og etiske avgrensningsspørsmål, blant annet om det er tilstrekkelig med forsett for å kunne dømmes i slike tilfeller, og grensen mot medvirkning, som ikke er straffbart.
- (99) Oppsummeringsvis er mitt syn at utførelse av vanlig husarbeid som del i et samliv ikke alene er nok til å oppfylle kravet om deltagelse i en terrororganisasjon.
- (100) Slik jeg tolker rettskildene, må det noe mer til. Det må kreves at man har gitt støtte til organisasjonen eller deltatt i dens aktiviteter på en mer direkte måte enn bare å fylle en normal samlivsrolle og utføre husarbeid for en partner som er med i organisasjonen. Et eventuelt personlig ønske eller motiv om å støtte terrororganisasjonen kan, når det gjelder straffebudets objektive vilkår, ikke kompensere for fravær av tilstrekkelige faktiske bidrag.
- (101) Tiltalte i saken her var ikke medlem av ISIL og hadde ikke sverget troskap til organisasjonen. Under samlivet med ektefellen i Syria bidro hun ikke til organisasjonen på andre måter enn ved å være til stede og gjøre husarbeid i parets felles hjem. Da hun reiste ned og flyttet sammen med mannen, var bestemmelsen om deltagelse i terrororganisasjon

ikke vedtatt. Heller ikke var det å reise til utlandet med terrorformål gjort straffbart, jf. nå straffeloven § 136 b. Selv om hun delte mannens religiøse og politiske syn og støttet ham, kan hun da etter mitt syn ikke dømmes for deltagelse i terrororganisasjonen.

- (102) Når jeg er i mindretall, skal jeg ta stilling til straffutmålingen basert på flertallets konklusjon i skyldspørsmålet, jf. straffeprosessloven § 32 annet ledd.
- (103) Høyesteretts tidligere praksis knyttet til straffeloven 1902 § 147 d gjelder saker om mer direkte støtte til terrororganisasjoner enn i vår sak og gjelder ikke straff for forhold som omfattes av en persons privatliv. Jeg finner derfor begrenset veiledning i praksis for straffutmålingen i saken her.
- (104) Selv om jeg for straffutmålingen legger til grunn at As utførelse av husarbeid i felles hjem med C etter omstendighetene var å anse som deltagelse i terrororganisasjonen, må dette anses å ligge i det nedre sjikt av det straffebudet rammer. Jeg minner i denne sammenheng om at hun hadde reist til Syria og etablert samlivet med C før straffebestemmelsen trådte i kraft. Etter dette er jeg kommet til at en straff på seks måneder er passende når også de formildende omstendigheter er tatt i betraktning.
- (105) Dommer **Falch:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Ringes.
- (106) Dommer **Bergh:** Likeså.
- (107) Dommer **Noer:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med annenvoterende, dommer Thyness.
- (108) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

A, født 00.00.1990, dømmes for overtredelse av straffeloven 1902 § 147 d, jf. § 12 første ledd nr. 3 bokstav a til fengsel i 1 – ett – år og 4 – fire – måneder, som i sin helhet anses utholdt ved frihetsberøvelse, jf. straffeloven 1902 § 60 første ledd.